

«La porschida romontscha fust periclitada»

CUN CUSSEGLIERA FEDERALA DORIS LEUTHARD HA MARTIN CABALAZR DISCURRIU

■ **En vesta alla votaziun federala dils 4 da mars ha La Quotidiana discurreu cun cussegliaera federala Doris Leuthard (pcd), la schefa dal Departament federal per ambient, traffic, energia e communicaziun.**

Signura cussegliaera federala, Vos essas s'engaschada ordvart fetg encunter l'iniziativa No-Billag. Daco eis ei per Vos aschi impurtont che l'iniziativa vegni refusada?

Doris Leuthard: Perquei che la cuntra-dalla dallas medias vegness midada radicalmei cun questa iniziativa. Ei vegness ad ina transformaziun dallas medias publicas tier ina finanziaziun purmei commerciala da radio e televisiun. Produciu vegness sulettamei quei che renda. Damai che la Svizra dispona sulettamei da fieras linguisticas regiunalas eis ei denton buca pusseivel da finanzia bia sur reclama e sponsoring. Perquei dat ei oz las taxas. Numerusas emissiuns savessen buca vegnir producidas senza quellas taxas. Informaziuns vastas ed objectivas ein denton elementaras per ina tiara sco la Svizra cun sia democrazia directa. Nus vegnin clamai quater gadas ad onn all'urna per decider davart projects naziunals, cantunals e communalas. Igl ei correspundentamei impurtont che differentas vuschs vegnien a plaid.

Produciu vegness mo quei che renda

Munta l'aboliziun dallas taxas da radio e televisiun stringentamei la fin per la SRG SSR?

Ei vegness spert a dar problems da liquiditad, pertgei la SSR perdess enteifer paucs meins ina gronda part da sias entradas e da sias reclamas e biasas prestaziuns vegnessen probabel fatgas mo cun la garanzia da pagamenti anticipai. L'iniziativa metess denton era en pigiras ils 34 radios locals e las televisiuns localas che profiteschon medemamei dallas taxas. El Grischun tangass quei Radio e Tele Südostschweiz ch'ei dependents ultra dalla reclama era da quellas taxas.

Era televisiuns e radios locals profiteschon

Sche l'iniziativa ei memia radicala, pertgei han cussegl federal e parlament munchentau da presentar ina cunterproposta?

Ina cunterproposta ei vegnida examinada e discutada. Il parlament ha denton renunziat a quella opziun damai che era ina reduziun dallas taxas per la mesadad caschunass tabula rasa en numerusas spartas e regiuns. A Turitg sechassen certs programs forsa aunc finanziaziun entras la fiera. La Svizra consista denton buca mo da Turitg. Regiuns linguisticas pli pintgas vegnessen sut las rodas. Cun reducir las taxas per la mesadad fust la SSR sfurzada da serrar differentes loghens ed era ils radios locals damai ch'era las staziuns localas sco Radio Südostschweiz e Tele Südostschweiz ein dependents da taxas per saver realisar bunas reportaschas. Talas reportaschas davart eveniments locals e regiunals fussen periclitadas en biars loghens.

Doris Leuthard.

La SSR ei tenor ses critichers carschida ils davos onns ad in moloc e quei cun la benedicziun dalla politica. Savessen certas prestaziuns che vegnan producidas actualmei dalla SSR buca era vegnir realisadas da privats?

D'in cert temps ei la SSR daveras carschida, dapi 10 onns ha ella denton aviert negins emetturs pli. Ils privats pretendan zuar ch'els seigien interessai ad emissiuns da divertiment. Damai che questas emissiuns ein colligiadas cun grondas investiziuns senuspeschan els la finala da siglir ella largia e s'engaschar sco quei ch'igl exempel dall'emissiun «Voice of Switzerland» documentescha. Dapi che la SSR ei seretratga vegn l'emissiun buca realisada pli. Negin dils privats ei staus prompts da siglir ella largia. Bunas emissiuns d'informaziun pretendan grond engaschament ed ein perquei caras. Cun nossas structuradas ed unitads pintgas eis ei semplamei buca pusseivel da finanziaziun purschidas da radio e televisiun exclusivamei tras reclamas e sponsoring. Gest per emissiuns d'informaziun anflan ins strusch fautors privats perquei ch'ei renda semplamei buca. Models da pagar funcziunan mo per sport, films e sex, denton buca per purschidas d'informaziun. Tier in gie all'iniziativa dess ei en quei grau in tagl radical.

La Svizra consista buca mo da Turitg

Tgi pitescha il pli fetg sche l'iniziativa vegn acceptada?

L'iniziativa scamonda d'incassar taxas e da conceder subvenziuns per staziuns da radio e televisiun. Ed ella streha l'incumbenza dil service public ord la Constituziun, pia l'obligaziun da radio e televisiun da contribuir alla formaziun dil meini, risguardar cultura e formaziun e da rapportar davart las atgnadads dils cantuns. Denter ils sperdiders ein consequentamei tut quels che

considereschon quei per impurtont. Principalmei sut las rodas vegnessen las minoritads linguisticas, pertgei pli pigns ch'il radius da derasaziun ei e pli difficil ch'ei vegn ad esser da finanziaziun emissiuns purmei cun reclamas.

Bunas emissiuns ein caras

Tgei muntass l'approbaziun dall'iniziativa per ils Romontschs che dispon oz d'ina casa da medias confortabla, ina equipa da 170 persunas ed in budget annual da 25 milliuns?

L'iniziativa periclitoscha sensiblamei la purschida actuala da radio e televisiun per ils Romontschs. Ils programs actuals san numnadamei mo vegnir finanziazi grazia allas taxas e grazia ad ina ulivaziun finanziazi enteifer la SSR. Quella procura che la maiortad tudestga gida a finanziaziun ils programs dallas minoritads linguisticas. Sche la SSR perdess en in plum treis quartas da sias entradas, sco quei che l'iniziativa vul, eis ei clar ch'ei dess negins daners per ina ulivaziun finanziazi denter las regiuns linguisticas. Jeu vesel buca co la fiera duess finanziazi la purschida romontscha. Quei ei atgnamei era clar per ils iniziants. Perquei pretendan era els posterieramei daners publicos per sustener las minoritads linguisticas. Quei ei denton buca sincer – e tenor lur iniziativa era buca pusseivel. L'iniziativa scamonda numnadamei alla confederaziun buca mo d'incassar taxas, anzi era da subvenziunar staziuns da radio e televisiun.

Elle discussiun actuala davart l'iniziativa No-Billag vegn savens survegiu ed emblidau che la pressa ei aunc pli fetg sut squetsch che las medias electronicas. Co san ins mitigar la situaziun difficila dalla pressa?

La pressa ei daveras en ina situaziun difficila damai ch'adina dameins persunas

ein prompts d'abonnar gasettas e che adina dapli reclama vegn translocada sin la sparta dad online. Biasas gasettas profiteschon denton dalla promoziun da pressa indirecta che stat a disposiziun per sbassar ils cuosts da distribuiziun dallas gasettas. Tier las medias electronicas astgan ins buca emblidar che gest la producziun d'emissiuns da televisiun ein colligiadas cun fetg aults cuosts fixs. La transmissiun d'ina cuorsa da skis al Lauberhorn pretenda enormas investiziuns per contonscher maletgs e tun da buna qualitat. Perquei dat ei mo paucs che san garantir quei ella qualitat necessaria.

Salvar qualitat e varietad schurnalistica

Dat ei pusseivladads da sustener la pressa en pigiras entras in sustegn augmentau alla agentura da pressa svizra (sda) ed alla Agentura da pressa rumantscha (anr)?

Ord optica dalla politica statale e dalla democrazia sto ei esser la finanziaziun da garantir era egl avegnir la varietad e qualitat el schurnalissem. La cuntrada da medias ei semidada. Perquei ponderin nus actualmei d'era sustener finanziaziun egl avegnir el rom dils mieds disponibels sper radio e televisiun era medias dad online e l'agentura da novitads sda.

Era la gasetta quotidiana romontscha sbatta per surviver. Co giudicheis Vos l'impurtonza dalla pressa quotidiana per il manteniment ed il svilup dil quart lungatg naziunal periclitau?

Ina gasetta egl agen lungatg e staziun da radio e televisiun che rapportan bein davart l'actualitad en lur regiuns ein impurtontas per scadina cuminonza, segiramei era pils Romontschs. Quei ei impurtont per l'identitad e per il scomi linguistic. Sch'ins impunda persunter daners publicos sche ston ins denton era sentir igl interess dalla populaziun da nezegiar quellas purschidas e da sviluppar vinavon quellas sch'ei fa da basegns. Gest la generaziun giuvna consumescha oz savens medias online e quei che pertucca radio e televisiun savens era a temps spustai. Da talas disas semidadas ston ins tener quen sch'ins vul buca piarder il publicum.

Promover scomi ed identitad

La SSR vegn stilisada dils adversaris dall'iniziativa sco «garant dalla democrazia e dalla cohesiun naziunala». Ei quei buca empau surfatg?

La SSR garantoscha secapescha buca persula quei. Las gasettas giogan sper radio e televisiun era ina fetg impurtont rolla per la formaziun dil meini. Lur casas edituras han denton buca ina incumbenza da service public cun l'obligaziun da rapportar a moda equilibrada ord tut las regiuns da nossa tiara, ellas astgan esser unilateralas ed ellas astgan metter lur agens accents. La SSR ei obligada dad esser equilibrada. Sia sperdida muntass ina gronda largia ella debatta publica.

Ils iniziants pretendan che l'aboliziun dallas «taxas sfurzadas» fructificassi l'economia damai che la renunzia effectuass ina carschen dalla capacita da cumpra dad 1,3 milliardas

che stessen a disposiziun per investiziuns e pil consum e scaffess aschia novs posts da lavur?

Quella conclusiun cugliuna: Ina finanziaziun purmei commerciala procurass per ina midada radicala dalla purschida, numerusas emissiuns davart la Svizra fussen buca pli realisablas damai ch'ellas fussen buca finanziablas. Ils iniziants se-cavisteschon en cuntradiziuns. Damai ch'els ein daventai cunscients che lur iniziativa ei memia radicala pretendan els novissimamei subvenziuns per emissiuns per las minoritads linguisticas. Ils auters propagheschon alternativass, Pay-TV e reclama excludan ultra da quei in l'auter. Tgi che sedecida per in abo da Pay vul buca aunc reclama. Nua che Pay-TV ha success, sco el sport, vegn el ultra da quei bia pli cars. Ton ei cert: Cun l'iniziativa han ils consuments ils disavantatgs – in program smagregiau e prejis che creschan tendenzialmei.

Ei la SSR buca carschida ils davos onns talmei, aschia ch'ina reduziun dils cuosts ei necessaria e da responsar?

El decuors dils davos 10 onns ha la SSR aviert negins novs emetturs. La politica ha ultra da quei era gia oz sutmess la SSR a certas limitaziuns. Ella sto sediferenziar dapli dils purschiders privats, impunder dapli mieds per l'informaziun e luvrar generalmei a moda pli efficienta. Gia per 2019 sto ella spargnar 50 milliuns.

Tener quen dallas disas semidadas

Fust ei buca pusseivel da cumpensar las taxas da radio e televisiun cun abonnements voluntaris e cun reclama?

Quei ei buca realistic. Gest per emissiuns d'informaziun cattan ins strusch sponsurs privats perquei ch'ellas rendan buca. Models da pagar funcziunan sco gia menziunau mo per sport, films e sex, denton buca per las purschidas d'informaziun. Tier in gie all'iniziativa dess ei bia emissiuns buca pli.

Entras sias purschidas dad online concurrenzoscha la SSR ils editurs privats. Ei quei giustificau?

La SSR ei sutmessia gia oz a biasas restricziuns per aschia satisfar all'obligaziun costituziunala da schurmegiar autras medias. Aschia astga la SSR buca far reclama al radio ed era buca egl internet. Quei ei gia oz aschia e vegn era a restar aschia egl avegnir.

La SSR sto luvrar pli efficient

Tgei prestaziuns dalla SSR s'andan tier service public, tgeininas buca?

Radio e televisiun ston tenor la Constituziun federala contribuir alla formaziun, alla diversitad culturala, alla formaziun dil meini ed al divertiment. Els ston risguardar las atgnadads da nossa tiara ed ils basegns dils cantuns. Il service public medial ei en Svizra in surveutsch alla societad. Sin palancau naziunala ha la SSR l'incumbenza d'ademplier quei surveutsch. Sin palancau local e regional vegnan 21 radios locals e 13 televisiuns localas susteni cun taxas per era ademplier in'incumbenza dil service public.